

מסכת יבמות דף סד.

• ת"ר

מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל, הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד, וזה לא עסק בפריה ורביה, נמצא זה גורם שכינה שתתלק מישראל	"ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל"	ת"ק
הא היו להם בנים, לא מתו	חייב מיתה, שנאמר "ובנים לא היו להם"	אבא חנן אומר משום רבי אליעזר
בזמן שזרעך אחריך, שכינה שורה, אין זרעך אחריך, על מי שורה, על העצים ועל האבנים	גורם לשכינה שתתלק מישראל, שנאמר "להיות לך לאלקים ולזרעך אחריך"	אחרים אומרים

• משנה

אלא או יגרשנה או ישא אחרת עמה	נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה, אינו רשאי לבטל מצות פריה ורביה
ולא אמרינן עקרה היא, דשמא הראשון לא זכה ליבנות ממנה	גירשה, מותרת לינשא לאחר
ורשאי השני לשהות עמה י' שנים	
ואם הפילה, מונה משעה שהפילה	

• ת"ר...

<p>ת"ר, נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה, יוציא ויתן כתובה, שמא לא זכה להבנות ממנה דאחר עשר שנים ולא ילדה, צריך לישא אשה אחרת כדי לקיים מצות פריה ורביה</p> <hr/> <p>ואע"פ שאין ראייה לדבר, זכר לדבר, שנאמר "מקץ עשר שנים לשבת אברם בארץ כנען" דאחר עשר שנים נשא אברם את הגר</p> <hr/> <p>ויש דין נוסף מפסוק זה שאין ישיבת חוץ לארץ עולה לו מן המנין, שיש לתלות בעון חוץ לארץ ואין צריך לגרשה לפיכך חלה הוא או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים, אין עולין לו מן המנין, שיש נמי לתלות בחולי או בבית האסורים</p> <hr/> <p>א"ל רבא לרב נחמן, ולילף מיצחק דכתיב "ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה", וכתוב "ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם", ותלמד הברייתא מיצחק שמותר לו לאדם לעמוד עשרים שנה עם אשה שלא ילדה?</p> <hr/> <p>א"ל רב נחמן לרבא, יצחק עקור היה, ולכן לא נשא אשה אחרת לאחר עשר שנים בלא בנים</p> <hr/> <p>ואע"פ שאברהם עקר היה, אפ"ה יש ללמוד מאברהם, דהפסוק "מקץ עשר שנים..." בא אברם על הגר מיותר ולא היה צריך לכתוב "מקץ עשר שנים", ואלא מאי שבא ללמד דצריך לישא אשה אחרת אחר עשר שנים</p> <hr/> <p>משא"כ ביצחק והפסוק של בן ששים שנה אינה מיותר דבא ללמד שנותיו של יעקב אבינו בן כמה שנים היה כשהלך לבית עבר וכשעמד על הבאר, וכדר' חייא בר אבא א"ר יוחנן למה נמנו שנותיו של ישמעאל, כדי לייחס בהן שנותיו של יעקב..., ע"ש בגמ' מגילה</p>
--

מסכת יבמות דף טד

• ר' יצחק

<p>יצחק אבינו עקור היה, שנאמר "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו", על אשתו לא נאמר אלא "לנכח", ששניהם היו צועקים זה מול זה, מלמד ששניהם עקורים היו</p>
<p>קושית הגמ' - בשלמא אי אמרת תפלת יצחק על אשתו היתה, היינו דכתיב "ויעתר לו", כמו שהיה מתפלל עליה, "ותהר רבקה אשתו", אלא אי אמרת שיצחק עקר היה, ועל עצמו היה מתפלל, ולנוכח אשתו משמע ששניהם היו צועקים זה מול זה, א"כ היה צריך לכתוב ויעתר להם?</p>
<p>אה"נ יצחק ורבקה שניהם עקורים היו ושניהם היו מתפללים, וקבל ה' את תפלתם, והטעם שתלה הכתוב בתפלת יצחק, ללמד שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע</p>
<p>מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים</p>
<p>למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר? מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מתהפכת מדותיו של הקב"ה ממדת רגזנות למדת רחמנות</p>

• רבי אמי

<p>"הביטו אל צור חוצבתם (נעשה לו זכרות) ואל מקבת בור נוקרתם" (נעשה לה נקבות)</p>	<p>אברהם ושרה טומטמין היו, שנאמר</p>
<p>"הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם"</p>	<p>ומיירי באברהם ושרה, וכדכתיב בפסוק הבאה</p>

• רב נחמן בשם רבה בר אבוא

<p>קרא יתירא היא דהא כתיב עקרה, אלא אפילו בית ולד אין לה</p>	<p>שנאמר "ותהי שרי עקרה, אין לה ולד"</p>	<p>שרה אמנו אילונית היתה</p>
---	---	---

• בדורות האחרונים ששנותיהן מועטות...

<p>כנגד שלשה עיבורים, כ"ז חדשים לימי הולד, וחדש לכל עיבור ועיבור לימי טומאה וטהרה...</p>	<p>שוהה שתי שנים ומחצה שלא כדורות הראשונים ששנותיהן מרובות</p>	<p>רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב</p>
<p>כנגד שלש פקידות, שהקב"ה פוקד העקרות לשמוע תפלתן בר"ה וגוזר עליהן הריון, דאמר מר בר"ה נפקדה שרה רחל וחנה</p>	<p>שוהה שלש שנים שלא כדורות הראשונים ששנותיהן מרובות</p>	<p>רבה אמר רב נחמן</p>
<p>דהא בימי דוד כבר נאמר "ימי שנותינו בהם שבעים שנה", וא"כ רבי שתקון משנתנו כבר נתמעטו הדורות, ואפ"ה אמר עשר שנים</p>	<p>שוהה עשר שנים כדורות הראשונים</p>	<p>רבה</p>

מסכת יבמות דף סד:

ברייתא דף סד. - נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה, יוציא ויתן כתובה	
<p>קושית הגמרא דף סד: - אמאי צריך ליתן הכתובה, דלמא הטעם שאין להם בניס מצדה, וא"כ אין לה כתובה, ועכשיו שיש ספק, אמרינן המוציא מחברו עליו הראיה, וא"כ אמאי יש לה כתובה?</p>	<p>תירוץ הגמ' - כיון שמצות פריה ורביה על האיש ולא על האשה, לא ענש לה הקב"ה על עונותיה, ולכן מצד פריה ורביה, העיכוב מחמת הבעל ולא האשה ולכן יתן כתובה</p>

שהה עשר שנים ולא ילדה ישא אחרת, שמא לא זכה להבנות ממנה, ויזכה להבנות מן השניה	
<p>קושית הגמ' - והא אמרו ליה רבנן לר' אבא בר זבדא לישא אשה אחרת להבנות מן השניה, ואמר להם דאם היה זוכה לבנים, יהיו מן הראשונה, ואינו צריך לישא אחרת ושלא כהנ"ל?</p>	<p>תירוץ הגמ' - באמת יש לישא אשה אחרת וכהנ"ל, והתם דחוי קא מדחי להו לרבנן, דר' אבא בר זבדא איעקר מפרקיה דרב הונא</p>

יש לדייק ממשנתינו דמותרת לינשא לשני, ורשאי השני לשהות עמה י' שנים, דשני אין, אבל שלישי לא, דהוחזקה עקרה, מתניתין אליביא דרבי בברייתא ראשונה		
מלה הראשון ומת, שניה ומת,	דתניא	תניא אידך
רבי	שלישי לא תמול	שלישי תמול, רביעי לא תמול
רבן שמעון בן גמליאל	שלישי תמול, רביעי לא תמול	שלישי לא תמול
איזו משתי הברייתות אלו נשתנה אחרונה?		
דכל חד וחד הדר משיטתיה קמיינא ונקט שיטתיה דחבריה, ובתרייתא עיקר דהזור בהו מקמייתא		
ת"ש דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן, מעשה בארבע אחיות בצפורי שמלה ראשונה ומת, שניה ומת, שלישית ומת, רביעית באת לפני רבן שמעון בן גמליאל, אמר לה, אל תמולי,		
והאי מעשה בסוף ימיו של רשב"ג הוה מדקא מסהיד עליה ר' יוחנן שהיה אמורא וסוף התנאים, והוא ראה את המעשה, אלמא הברייתא ראשונה נשתנה אחרונה, ועיקר, ורבי הוא דאמר דיש חזקה בשתי פעמים		
אין ראייה דרשב"ג הוא דאמר דצריך ג' פעמים לחזקה, דלעולם י"ל לרשב"ג יש חזקה בב' פעמים, אלא דמעשה שהיה כן היה, דבאת הרביעי, ובאמת אפילו אם באת השלישית, נמי יאמר לו רשב"ג אל תמולי, והא דמעיד ר' חייא בר אבא מעשה זו, לחדש דאחיות מתחזקות, דכי היכי דאשה מוחזקת בג' פעמים, כך היא מוחזקת בשלש אחיותיה		

מסכת יבמות דף סד:

• רבא...

רבא - השתא דאמרת אחיות מתחזקות, לא ישא אדם אשה,
 לא ממשפחת נכפין, שיש בה חולים במחלת נפילה, ולא ממשפחת מצורעים,
 שיש לו להניח שהאשה שישא תהא שייכת למחלות אלו,
 והוא דאתחזק שלשה פעמים,
 דאם לא כן, אין להחשיב את המשפחה כמוחזקת במחלה

• מאי הוי עלה...

מאי הוי עלה? מהי המסקנא בדברי איזה ברייתא מלמדת את הדעות האחרונות של רבי ושל רשב"ג?
 כי אתא רב יצחק בר יוסף, אמר מעשה שבא לפני ר' יוחנן ביום הכפורים שחל להיות בשבת בבית הכנסת של מעון,
 באם שנודלו לה שלשה בנים, ומלה ראשונה ומת, ומלה שניה ומת,
 ועכשיו ביום הכפורים שחל להיות בשבת היה יום שמיני של בנה השלישי,
 ור' יוחנן אמר למולו, שאין חזקה שימות,
 הרי שדלעת ר' יוחנן אין חזקה נקבעת על ידי שני פעמים.
 מן הסתם, ר' יוחנן ייסד את הוראתו על הוראת רשב"ג שהוא בעצמו ראה.
 ברור אם כן שרבי יוחנן הבין את הוראתו של רשב"ג כנאמרה דוקא מחמת שלשה פעמים,
 ולכן יש ראייה כברייתא הראשונה של רשב"ג אין חזקה עד ג' פעמים,
 (ואינו סובר כדחיית הגמרא דהא קמ"ל דאחיות מוחזקות,
 אלא דבאמת רשב"ג סובר דאין חזקה עד ג' פעמים)

• א"ל אביי לרב יצחק בר יוסף....

ראה שבעדותך אתה מתיר לעבור על איסור דאורייתא, וגם להכניס תינוק לסכנת נפשות,
 דאם חזקה בשני פעמים, והשלישי ניתן לדחות ממנה, הויה מילה שלא בזמנה, ואינה דוחה את השבת,
 ובמילה עובר האיסור של חתיכת בשר חי בשבת שהוא בכלל האב מלאכה של שוחט,
 ועכשיו בעדותך שאינה חזקה בב' פעמים, אתה מתיר לעבור על איסור דאורייתא וגם להכניס תינוק לסכנת נפשות

מסכת יבמות דף סד:

• אביי סמך על עדות של רב יצחק בר יוסף....

<p>אביי סמך על העדות של רב יצחק בר יוסף על ר' יוחנן שאין חזקה בב' פעמים, ונשא אביי אשה שכבר מתו בעלה הראשון ובעלה השני, ואחר שנשא אביי אותה אשה, מת אביי</p>
<p>רבא - אמאי סמך אביי על עדות של רב יצחק בר יוסף, הא אביי בעצמו אמר דיש לסמוך על מה שאמר אבין בשם ר' יוחנן, ולא לסמוך על "יצחק סומקא" (רב יצחק בר יוסף) על מה שאמר בשם ר' יוחנן? **</p>
<p>ועוד, אימר דפליגי אם יש חזקה בב' או ג' פעמים לענין מילה, בנישואין מי פליגי, דלמא לכ"ע יש חזקה בב' פעמים?</p>
<p>על קושיא שניה תירץ הגמ', דיש ברייתא מפורשת דפליגי נמי לענין נישואין, דתניא ניסת לראשון ומת, לשני ומת, לשלישי לא תנשא, דברי רבי, רשב"ג אומר לשלישי תינשא לרביעי לא תנשא</p>
<p>** הטעם דיש לסמוך על אבין ולא על יצחק סומקא, משום דאבין ישנו בחזרה, ויצחק סומקא אינו בחזרה, פירוש ראשון ברש"י - ישנו בחזרה, היינו שאבין חוזר על תלמודו. לשון אחר ברש"י - ישנו בחזרה, היינו שאבין מצוי כל שעה לפני ר' יוחנן, ואם חזר בו ר' יוחנן משום דבר שאמר בתחילה, שומע אבין וחוזר גם הוא בו, אבל רב יצחק אינו מצוי לפניו, ופעמים ששמע דבר מר' יוחנן ולמחר חזר בו ר' יוחנן, והוא אינו יודע</p>

• הטעם דיש חזקה בנישואין...

<p>בשלמא במילה שייך חזקה שיש משפחות שמתים מחמת המילה, דיש משפחה שדמה דליל ואינו נקרש כהוגן ויש בו סכנה, ויש משפחה שדמה עבה ונקרש כראוי ואינה סכנה,</p>	
<p>אלא נישואין מאי טעמא? איך שייך חזקה בנישואין לומר שכשם שמתו בעלים הקודמים כמו כן ימות גם בעלה הבא?</p>	
<p>מעין שלה גורם (תוצאה מתשמיש המטה עמה)</p>	<p>אבימי מהגרונאי משמיה דרב הונא</p>
<p>מזל שלה גורם</p>	<p>רב אשי</p>

• מאי בינייהו?

איכא בינייהו	אירסה ומת	נפל מדיקלא ומת
מעין שלה גורם	אין חזקה	
מזל שלה גורם	יש חזקה	

• סתם משנה כרבי, סתם משנה כרשב"ג....

<p>סתם משניות בנישואין ומלקיות כרבי, ובוסתות ושור המועד כרשב"ג</p>	
נישואין	דסתם לן תנא דידן כרבי דקתני רשאי השני, שני אין, שלישי לא
מלקיות	דתנן, מי שלקה ושנה, ב"ד כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים עד שתהא כריסו נבקעת
וסתות	דתנן, אין האשה קובעת לה וסת עד שתקבענה ג' פעמים, ואין מטהרות מן הוסת עד שתעקר ממנה ג' פעמים
שור המועד	דתנן, אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו ג' פעמים

